

Hold

június – augusztus

Észlelő	R	L	HK	F	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	-	-	-	1	25 T
Dán András (Budapest)	-	-	-	6	15,4 T
Egri Sándor (Debrecen)	3	3	-	-	12,5 T
Fülöp József (Békáspusztá)	4	4	-	-	10 T
Glász Gábor (Környe)	1	-	16	-	25 T
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	2	2	-	-	16 T
Hingyi Gábor (Budapest)+	-	-	-	-	8 L
Iványi Tamás (Ivád)	6	6	-	-	15 T
Jurek Zoltán (Debrecen)	1	-	-	-	3 L
Kékes Szabó György (Budapest)+	4	-	-	-	11 T
Kocsis Antal (Balatonkenese)	2	3	18	-	18 T
Ladányi Tamás (Balatonfűzfő)	3	3	-	-	5 L
Prohászka Szaniszló (Újzászd)	1	1	-	-	12,5 T
Réti Lajos (Győr)	-	-	-	2	10 T
Szalma Zsolt (Esztergom)+	3	3	10	-	11 T
Szauer Ágoston (Szombathely)	-	-	-	3	11 T
Szántó Szabolcs (Hidas)	2	2	-	-	15,5 T
Szlanicska Ervin (Lég, CS)	2	-	-	-	5,5 L
Tóth Krisztián (Dunakeszi)	4	3	24	-	15 T
Tóth Tamás (Budapest)	1	1	-	-	5,7 L
Vavrek Roland (Budapest)+	-	-	14	-	15 T
Vicián Zoltán (Héhalom)	4	4	-	-	25 T
Voith Petra (Budapest)	7	-	-	-	11 T
Dr. Zseli József (Mezőfalva)	2	2	-	4	19,4 T

Összesen: 24 észlelő 191 megfigyelést végzett. Rövidítések: R=részletrajz, L=szöveges leírás, HK=holdkráter keresztmetszet, HF=holdfázis, F=fotografikus észlelés, T=tükrös távcső, L=lencsés távcső, S=légköri nyugodtság, T=légköri átlátszóság, +=új észlelő.

A nyári hónapokról összevont rovattal jelentkezünk. Hat új név is szerepel a rovatban, ami a Meteor '89 észlelőtábornak köszönhető. Ismét problémát okoz, hogy a kapott 52 rajz közül éppen melyiket válasszuk ki közlésre, mivel ismeretes, hogy rovatunk véges oldalszámi. Így köszönjük minden észlelőnek a gondos, szép munkát, amely a rajzok, leírások elkészítését jellemezte.

A holdkráter-keresztmetszet programban is sok árnyékmeghatározás készült, de még mindig kevés adatunk van a feldolgozások megkezdéséhez, így kérünk minden észlelőt, hogy más alakzatok észlelése mellett a HK-programban szereplő kráterek árnyékait is határozzák meg, a Kézikönyvben leírt módon. Egy alkalommal ez gyorsan és nagyszámú kráterrel elvégezhető.

Berente Béla 1989. 07. 22-én 22:50 UT-kor készített diaképén jól azonosítható — több más ismert alakzaton kívül — a Sinastól É-ra lévő dómsorozat! Jó kutatási terület ez a nagyobb távcsővel észlelő vizuális megfigyelőknek. Hingyi Gábor egyik képén pedig a már jól ismert "Valentine-dóm"

Aristillus-Piton-Plato
1988.04.24. 19:40 UT
100/1000 refr. Iskum
József fotója alapján
rajzolta Fülöp József

Aristillus-Piton-Plato
1988.10.03. 02:55 UT
100/1000 refr. Farkas
László fotója alapján
rajzolta Fülöp József

látszik, éppen kedvező megvilágításban, közel a terminátorhoz a Mare Serenitatis ÉNy-i szegletében. Ismét közlünk fényképről készített rajzokat, melyeket a szokásos módon Filőp József A. készített. Ezeken ugyanaz a terület látható esti és reggeli megvilágításban.

Felhívjuk olvasóink figyelmét a Természet Világa 1989/7. számában megjelent cikkekre! Dr. Weinek László, a prágai csillagvizsgáló egykori igazgatójának 14 Hold-alakzatról készült művészi rajzait láthatjuk, emellett a magyar vonatkozású kráterelnevezésekről, bolygóholdakról, planetológiáról olvashatunk színvonalas cikkeket.

Végül mielőtt még az észlelésekből válogatnánk: feltűnő, hogy milyen népszerű a szovjet gyártmányú "Micar" távcső. Szerencsére sokan jutottak hozzá ehhez a jó műszerhez — amely a gyakorlatban valóban hozza az elvárható teljesítményt. Bizonyára még többen rendelkeznek ilyen műszerrel — őket is biztatjuk, hogy végezzenek vele észleléseket és küldjék el azokat az egyes rovatvezetőknek!

Szöveges leírások

Endymion kráter +56° E, +54° N, átmérő: 125 km

1989.07.19. 23:55 UT HF= 16^d18^h56^m 50/540 refr. S: 7 T: 3
135x: A holdkorong ÉÉK-i részén, közel a peremhez található ez a nagyméretű, feltűnő, erősen megnyúlt alakú kráter. Feltűnő a belsejének nagyrészt uraló középszürke talaj, valamint jól látható a Ny-i perem által befelé vetett árnyék; ez C alakú, fekete. A K-i fal világos, fehér sáv. A Ny-i rész apróbb kiemelkedései is árnyéket vetnek. (Ladányi Tamás)

Aliacensis kráter +5° E, -31° S, átmérő: 80 km, mélység: 3680 m

1989.08.22. 22:55 UT HF= 21^d06^h34^m 110/806 refl. S: 6 T: 2,5
169x: Nagyméretű, feltűnő, ovális kráter a Werner és Walter között, attól keletre. Kb. egynegyed részét borítja árnyék, ezt a Ny-i kráterfal veti, ez igen sötét; széle szabálytalan. Az árnyék ÉK-i részétől K-re található a kicsi központi csúcs, melynek K-i része felé árnyék látható. A kráterbelső 6 int. A Ny-i kráterfalon 3 kicsi kráter ül. A D-i kráterfalba egy hosszúkás kráter ágyazódik be. A nagytól közvetlenül ÉK-re az előzőeknél kissé nagyobb kráter található, melynek kb. 40%-át borítja árnyék. Összesen 12 kisebb krátert láttam. Igen szép látvány az Aliacensis ennél a fázisnál! (Szalma Zsolt)

Copernicus kráter -20° W, +10° N, átmérő: 93 km, mélység: 3760 m

1989.08.12. 20:00 UT HF= 21^d03^h54^m 125/1000 refl. S: 5 T: 3
125x: A terminátor már jócskán túlhaladta, így a széles kráterfal fehérségéből csak nehezen bontakozik ki bonyolult szerkezete: hegyvonulatok, nyiladékok követik egymást koncentrikus gyűrűkbe rendeződve. A kráter belsejének színe olyan, mint a környező holdfelszíné. Körülötte néhol világos foltok tűnnek fel, egyébként a felszín egyenletes. Belsejében két központi csúcs látszik, de már nem feltűnőek. (Egri Sándor)

Chacornac – Posidonius – Daniell

+30° E, +32° N, átmérő: 51/100/30 km

1989.07.09. 19:23 UT HF= 06^d14^h24^m 100/900 refl. S: 7,5 T: 5
180x: A P. feltűnő, nagyméretű kráter a Mare Serenitatis K-i oldalán. Alakja gyengén ovális, fala nagyon alacsony, keskeny. Központi csúcsa nincs, alakja sík. Belsejében azonban van néhány érdekes alakzat. A K-i fal mellett a belső oldalon húzódik egy alacsony, keskeny gerinc. A Ny-i oldalon sem É-on, sem D-en nincs folytatása. Viszont Ny-on sejthető valami maradvány ebből a falból. Az aljzat intenzitása ezen a helyen eltérő. A P. belsejében található egy kicsi gyűrűshegy, a P.-A. Tőle ÉK-re van egy apró domb; árnyékot nem vet a Nap magas állása miatt. A P. sáncára ÉK-en három kicsi kráter telepedett. A J jelű a legnagyobb. Szabályos, belsejének 3/4 része árnyékolt. A P-B melletti névtelen mélyedés erősen elnyúlt, barackmag alakú. Belseje teljesen árnyékkal telt. A P. K-i fala lapos, széles, beletorkollik a Chachornacba. Ez kissé ovális, fala befelé széles árnyékot vet. A P.-tól É-ra látható a kisebb, 30x23 km méretű ovális alakú Daniell. Belsejének kb. felét árnyék borítja. (Fülöp József)

Rimae Triesnecker – Rima Hygius

1989.08.22. 22:50 UT HF = 21^d06^h44^m 250/3000 refl. S: 8 T: 4
300x: A Julius Caesart már árnyék borítja. Tőle D-re a Rima Ariadaeus látszik, ettől Ny-ra pedig a Rima Hyginus. Ennek Ny-i része apró kráterekből tevődik össze, ez jól látható. Ettől D-re a Triesnecker-rianások könnyen láthatók. A T. mellett két, X alakban összetetalálkozó árok látható. Tőlük K-re az F jelű parányi kráter látszik. A H.-tól DNy-ra, az A és B jelű kráterek között pedig 4 repedés látszik és még egy-kettő sejlik, mint világos csík. A Plato talaján a középpontban lévő kráter jól látszik, tőle ÉNy-ra lévő ikerkráter és még 1-2 gödröcske már nehéz, még kevés az árnyék itt. A Hadley kráter könnyű látvány, a rianás világos vonal a kráter két oldalán É-D felé. Az Alpesi-völgy jól látszik, a rianása csak sejlik. (Vicián Zoltán)

Gassendi kráter

-40° W, -17° S, átmérő: 110 km, mélység: 1860 m

1989.07.14. 19:51 UT HF= 11^d14^h52^m 160/1000 reflektor S: 6 T: 3-4
90x: A G. kráter nagyméretű, feltűnő, szép alakzat, melynek alakja kissé ovális. É-on az A, B jelű kráterek és tőlük Ny-ra egy krátterszerű terület kapcsolódik. A G. sáncfalai D-en nem épek, alig látszanak vagy hiányoznak is. Belsejét már magasabb szögben éri a fény, így a K-i sáncfal csak keskeny árnyékot vet befelé. A Ny-i sáncfalhoz DNy felé a M.Humorum hegyvonulatszerű szegélye kapcsolódik és árnyékot is vet. A G. belsejében jól látható az összetett központi csúcs. (Hadházi Csaba)

KOCSIS ANTAL